

NIZOZEMSKÉ LISTY

OBČASNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ ŽIJÍCÍCH V NIZOZEMÍ 1 / 1995

Úvodník

Než se začnete do stránek Nizozemských listů, chceme vás informovat o našem výchozí disku a obsahu tohoto čísla.

Výbor „Spolku Čechů a Slováků v Nizozemí“ pocítoval již dlouho potřebu lepší komunikace s našimi příznivci a zájemci o naši činnost. Proto jsme se rozhodli vydávat časopis, ve kterém budeme uveřejňovat jak zprávy společensko-kulturního rázu určené pro našince žijící v Nizozemí, tak zajímavé články zdejších krajanů. Rovněž rozhovory - příspěvky Čechů a Slováků žijících ve vlasti, kteří nějakým způsobem spolupracující s Nizozemím. Náš spolek si během své činnosti vytvořil kruh zájemců ve vlasti a chce i nadále funkci jakéhosi „mostu“ mezi Čechy, Slováky a Nizozemím vykonávat. Hlavně myslíme na poskytování informací na poli osvěty, kultury, školství a vědy, životního prostředí, nikoliv však charitativní pomoc, turistiku a pomoc osobního rázu. Jsme otevření pro každého, kdo chce něco zajímavého sdělit jiným krajanům, a jsme samozřejmě ochotni publikovat i zprávy Českého centra, českého i slovenského zastupitelského úřadu v Nizozemí, informace krajských spolků a organizací. Máme dobré styky s různými holandskými organizacemi, které se nějakým způsobem zajímají o Českou a Slovenskou republiku, takže bychom vás chtěli informovat i o jejich akcích.

I když časopis slouží v první řadě výboru Spolku kvůli lepší komunikaci s krajanými v Nizozemí a je hlavně zaměřen na informaci krajanů o všem, co se jich a českých a slovenských styků týče. Budeme rádi, když nám budete zasílat co nejvíce zajímavých a originálních příspěvků, které obohatí obsah NL. Jak je v tisku běžné, redakce nezodpovídá za obsah podepsaných článků a vyhrazuje si právo příspěvky zkrátit. Zasláné články se nevracejí.

Vznikl redakční kroužek pod vedením naší hlavní redaktorky Líby van Dijk-Lisové. Zájemci, kteří by osobně chtěli pomoci a naši práci podpořit, jsou vítáni. Pustili jsme se do tohoto díla s velkým nadšením, rádi na to náš volný čas a energii obětujeme, ale chceme pracovat v úzké spolupráci s vámi, našimi čtenáři. Chtěli bychom jeden rok časopis vydávat a potom zhodnotit, zda časopis odpovídá požadavkům našich čtenářů a zda je o něj zájem, abychom mohli ve vydávání pokračovat.

Jak na obsahu vidíte, jsou v tomto čísle zahrnuty, jak zprávy krajské spolkovní činnosti, oznámení kulturních akcí, původní články (např. pojednání o restitučních zákonech, psychoterapii, holocaustu atd.), literární kritiky holandských překladů českých knih, rozhovory s Čechy o jejich spolupráci s Holanďany, tak i zajímavosti z domova. Vaše odezva nám pomůže sestavit další číslo tak, aby splňovalo vaše očekávání.

za výbor spolku Líba van Dijk-Lisová
a Jarka van Unnik-Adamová

Zprávy spolku

Oznamujeme vám, že do Nizozemí přišel nový velvyslanec ČR pan PHDr. Jaroslav Mihule.

Zajímavé:

Pan drs. Harm Jan Korthals Altes vytvořil spolu s jinými platformu organizací a iniciativ v Holandsku ve prospěch Slovenska.

Rádi od vás obdrží všechny informace a rádi vám poskytnou informace o své činnosti.

Adresa: Van Diemenstraat 410, Amsterdam

poštovní adresa: Mariotteplein 9

1098 NW Amsterdam

tel. 020-62575

Oznamujeme:

M. Smrkovský, psycholog, bydlí v Ten Boer, je členem skupiny NVAGG (ambulanti psychol. služby v Utrechtu), která se snaží podpořit ambulantní psychol. službu v Praze.

V Praze začali podobnou organizaci jako je holandský RIAGG, česky se to jmenuje RIAPS.

Nepřehlédněte:

Spolek V.N.T.S. se sídlem:

NIEUWENDAMLEAAN 274

2547 JR DEN HAAG

mevr. H.G. v.d.Burg - Meijer

vám rád poskytne informace o své činnosti, předplatné jejich časopisu a členství stojí 35,- guldenů ročně.

Nová adresa:

St. Tsjechen en Slowaken in Nederland

POSTBUS 5002

1802 TA ALKMAAR

Změna adresy RABO-BANK

RABOBANK

St. Tsjechen en Slowaken in Nederland

P. A. Jupiterstraat 17

1562 WL Krommenie

PŘEDPLATNÉ NL činí 30,- guldenů.

Částku pošlete na jedno z výše uvedených čísel a připomeňte, že se jedná o předplatné.

Příspěvky pro Spolek jsou dobrovolné, ale rovněž na složenkách uveďte, zda se jedná o příspěvek nebo předplatné.

Děkujeme všem, kteří již předplatné a příspěvky poslali a zároveň děkujeme těm, kteří příspěvky a předplatné právě teď posílají.

Niekoľko informácií zo Slovenska

Konferencia krajín G-24, ktorá sa začiatkom septembra konala v Bratislave konštalovala, že sa v podstate zastavil pokles výroby a že slovenská ekonomika začína vykazovať známky rastu. V r. 1994 sa však očakáva rast hrubého národného produktu asi o 4%.

Nástup vlády Dr. Moravčíka v marci tohto roku vytvorením širšej vládnej koalície prispel k ukludneniu politickej scény, no predovšetkým podnietil urýchlenie ekonomických reforiem, hlavne privatizácie. V II. vlne tzv. veľkej privatizácie sa ponúka asi 500 podnikov v celkovej účtovnej hodnote 7 miliárd USD. Kľúčovým problémom slovenskej ekonomiky je priemyselná reštrukturalizácia. Komunistickej dedičstvo predstavuje dosiaľ podniky ťažkého priemyslu so zastaralou technológiou a bez domácich surovín. Riešenie je možné len za účasti zahraničných investorov. Slovensko sleduje politiku hospodárskych reforiem, liberalizácie cien, zásadu vyváženého rozpočtu, vnútornej zmeniteľnosti meny, neposkytovania štátnych subvencií. Vysoký podiel ťažkého priemyslu vyžaduje pomalší

postup ekonomických reforiem. Prudký nárast nezamestnanosti by inak mohol viesť k vážnym sociálnym otrasom. Nezamestnanosť dosahuje okolo 14%.

SR udržiava sústavný kontakt s Mezinárodným menovým fondom, Svetovou bankou a inými mezinárodnými finančnými inštitúciami. V júli dostalo Slovensko preklenovací úver a finančnú pomoc od Európskej únie vo výške 263 mil. USD. Dolárové rezervy predstavujú celkovo asi 3 miliardy USD.

Slovensku sa za posledných 3 roky podarilo presmerovať zahraničný obchod. Rozpadom východných ekonomík stratilo 40% svojich trhov, no dnes realizuje 50% svojho exportu do krajín západnej Európy. 43% hrubého národného dôchodu dnes už produkuje súkromný sektor.

V r. 1993 navštívilo Slovensko 80000 holandských turistov (údaje z holandského Ministerstva dopravy) a tento rok to bude možno raz toľko. Po turistoch vraj prichádzajú investori. Dúfajme, že to bude platiť aj o Slovensku.

S. Pauliny, velvyslanec SR v Nizozemí

Restituce podruhé - a naposled

Když v roce 1991 nabyly platnosti zákon o mimo-soudních rehabilitacích, mohli si mnozí občané Československé republiky zažádat o navrácení majetku, zejména nemovitého, o němž byli příčiněním komunistického režimu v období let 1948 až 1989 připraveni. Zákon, který tehdy vstoupil v platnost dával tuto možnost všem držitelům československého, státního občanství a požadoval mimo jiné, aby čs. státní občané, kteří si o navrácení majetku chtěli zažádat, měli řádné trvalé bydliště na území Československé republiky.

Splnit tyto podmínky mohla i řada československých emigrantů, v plné míře ti, kteří se v té době do vlasti již vrátili a také řada těch, kteří se sice

z exilu do vlasti vrátit nechtěli nebo nemohli, ale kteří v té době "nezaváhali" a v zájmu navrácení pozbylých majetků si naimchlo nějaký ten trvalý pobyt a občanskou legitimaci "zorganizovali". To však většinou mohli podniknout jen lidé, kteří shodou okolností byli držiteli dvojího občanství, totiž svého původního československého a nového té země, v níž jako emigranti dosud žili.

Velká řada československých emigrantů, kteří v té době již dvojím občanstvím nedisponovali, nebo ti, kterým bylo proti mysli „organizovat s“ - řekněme to rovnou - ne tak zcela legálně nějaký ten „trvalý pobyt“, však o navrácení majetků v rámci tehdy platného zákona zažádat nemohli a závod

o něj tím pádem na celé čáře prohráli a to ať již ve prospěch nového demokratického československého státu či ve prospěch svých příbuzných.

Tato očividná nespravedlnost - bohužel v tehdejší zákoně zakotvená - vyvolala řadu protestů ze strany emigrantských organizací na mnoha místech světa, ale čs. úřady přesto na pravou míru uvedena nebyla. Mnoho československých občanů, legálně emigrantských "mrtvých duší" si ■ vědomo si svých práv, daných jim tímto zákonem - o navrácení majetku bez ohledu na protesty nicméně zažádalo a začalo se o něj starat, poté co jim byl státem vydán. To znamená, že navrácení majetku tito občané začali v potu tváře znovu obhospodařovat tak, aby vzkvétal jako dřív, či jej prostě prodali, když dali přednost "vrabci v hrsti" než nějakému pochybnému „nemovitému holubu na dřevě střeše“. Emigranti bez občanské legitimace a trvalé adresy v Čechách, kteří do "této hry" vsoupit nemohli, tomu mohli z povzdálí - většinou se smíšenými pocity-jen přihlížet.

Trvalo to až do minulého roku, než se proti této praxi ozvaly i hlasy ze samotné - nyní již jen české - republiky, které poukazyvaly na nemorální aspekty, zakotvené v zákoně z roku 1991, a které požadovaly, aby především požadavek „trvalého pobytu“ byl ze zákona vypuštěn, aby tak i emigranti, kteří jsou dosud držitelé českého státního občanství nebyli opuncováni jako občané „druhé kategorie“, jimž by se právo na jejich - minulým režimem zcizený - majetek nadále muselo upírat.

Letos v létě bylo ušlechtilé úsilí těchto hlasů korunováno úspěchem. Ne snad na půdě samotného parlamentu, kde revize zákona z roku 1991 zřejmě nikdy neměla žádnou velkou šanci, ale na půdě neméně významné, totiž na půdě Ústavního soudu.

Deník „Mladá fronta dnes“ o tomto rozhodnutí Ústavního soudu 13. července 1994 napsal:

„Lidé, kteří mají občanství České republiky, ale žijí trvale v zahraničí, budou mít možnost získat zpět majetek, který jim byl zabaven za vlády komunistické strany. Ústavní soud totiž 12. července t. r. zrušil ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích, podle něhož se restituce týkaly jen lidí s trvalým pobytem v Československu. Zároveň soud rozhodl o otevření lhůty, v níž mohou osoby, jichž se zákon dosud netýkal, svůj nárok uplatnit.

Soud vyhověl návrhu 53 převážně koaličních poslanců parlamentu, kteří žádali podmínku trvalého pobytu vypustit, protože podle nich odporuje ústavě a Listině základních lidských práv a svobod. Nález Ústavního soudu nabude účinnosti 1. listopadu 1994, pokud parlament ještě předtím novelou zákon neupraví. Po tomto datu budou moci požádat o navrácení majetku např. emigranti, kteří se sice nevrátili domů, kterým však zůstalo českosloven-

ské občanství. Podle rozhodnutí ústavních soudců nebudou ovšem uznávány nové restituční zákony lidí, kteří měli v minulých letech trvalý pobyt v České republice, ale o svůj zabavený majetek se nepřihlásili. Pokud noví žadatelé o restituci nespějí, mohou do konce října 1995 podat u soudu žalobu, již se budou vydání majetku domáhat. Podle zákona o mimosoudních rehabilitacích může být navrácen majetek z vlastnictví státu a některých právnických osob. Restituce se týkají nejen zabaveného majetku, ale i majetku prodaného nebo darovaného v tísni. Jestliže nelze vydat nemovitost, má podle zákona její původní vlastník nárok na finanční náhradu.“

Na první pohled by se mohlo zdát, že spravedlnost a zdravý rozum ve věci mimosoudních rehabilitací zvítězily, a že se teď čeští emigranti všude na světě konečně budou moci - v přijatelné lhůtě, která bude ještě přesně stanovena - ucházet o majetek, o nějž se v rámci původní verze zákona z roku 1991 ucházet nemohli.

Snad proto také rozhodnutí Ústavního soudu České republiky krátce po jeho uveřejnění řada představitelů české emigrace vřele uvítala. Známý český publicista a spisovatel Viktor Fischl prohlásil kupříkladu již 14. července 1994 v Lidových novinách, že rozhodnutí Ústavního soudu vítá, i když sám o vrácení žádného majetku žádat nemíní.....Na celé záležitosti mě vždy zajímalo právní hledisko,“ říká Fischl v Lidových novinách a pokračuje: „Jsem přesvědčen, že člověk, kterému bylo něco odňato, má nárok na vrácení. Jako právník jsem měl pochybnosti, zda z pohledu mezinárodního práva je kritérium trvalého pobytu pro navrácení majetku udržitelné.“ Lidové noviny v této souvislosti uvedly, že rozhodnutí Ústavního soudu pokládá za správné i spisovatelka Zdena Salivarová-Skvorecká a volně citovaly její výrok, že „mnoho krajanů“ tento fakt jistě uvítá.

Ze strany některých politických představitelů České republiky však rozhodnutí Ústavního soudu tak jednoznačně kladně hodnoceno nebylo. Ozvaly se hlasy, že rozhodnutí soudu je vlastně protiústavní, a že dnes není možno měnit či redukovat zákon, na jehož základě již restituce mnohých majetků proběhly. Asi proto si již 14. července ministr privatizace Jiří Skalický na tiskové konferenci pospíšil s prohlášením, že noví vlastníci privatizovaného majetku, o jehož navrácení by teď případně chtěli požádat někteří z emigrantů, na které se zatím zákon z roku 1991 o mimosoudních rehabilitacích nevztahoval, mohou být klidní. Skalický prohlásil, že již jednou privatizovaný majetek se v žádném případě v naturální podobě vracet nebude, a že nároky opravdových restituentů pravděpodobně budou uspokojeny jen určitou

finanční částkou.

A tak se mnozí emigranti „in natura“ se svým majetkem už asi vůbec neshledají. A vezme-li člověk v úvahu i chladný kalkul skupiny třiapadesáti českých poslanců, kteří ústy svého mluvčího Marka Bendy (KDS) nezakrytě přiznávají, že chtěli řešit jen otázku trvalého pobytu, ale v žádném případě i otázku samotného českého státního občanství, dostává rozhodnutí Ústavního soudu pojednou zvláštní příchuť. Ano, poslanci se opravdu nechtěli zabývat problémy těch emigrantů, kteří sice svého času byli čs. státními občany, kteří však dnes mají už jen občanství země, v níž dnes žijí. „To jsme řešit nechtěli,“ prohlásil Benda 12. července 1994, „protože jsme nebyli schopni zmapovat, jaké by to mohlo mít důsledky.“ - Rozuměj důsledky pro českou státní pokladnu, kdyby se v rámci rozhodnutí Ústavního soudu z letošního roku bylo přiznalo právo na vrácení majetku i těm emigrantům, kteří svého času (většinou z principiálních důvodů) takzvané „vystoupili z čs. státního svazku“, protože se nechtěli ztotožnit s režimem, který mu tehdy vládl, a kteří by si dnes - po vypuštění klausule o trvalém pobytu - asi o navrácení majetku byli rádi zažádali.

Co k tomu dodat? Ztotožnit se s prohlášením Marka Bendy, že „...rozhodnutí Ústavního soudu svědčí o tom, že je účtyhodnou konzervativní institucí, opravdu ctící principy přirozeného práva“, či suše konstatovat, že toto rozhodnutí je „lepší než nic“, a že je dobré a spravedlivé, že ti čeští emigranti, kteří dnes ještě mají čs. státní občanství, přeci jen nepřijdou zcela zkrátka. Ale kolik těchto emigrantů dnes ve světě je? Podle názoru ministra privatizace Jiřího Skalického, jde prý o „několik set osob“. Podle jeho slov zatím nikdo bližší údaje nezná a ani o výši finančních náhrad nemá jeho ministerstvo přesnou představu. Bude se však jednat o „ne příliš horentní částku“, prohlásil pan ministr.

Člověk má skoro dojem, že o to hlavně českým politikům šlo. Totiž hlavně jen o formální napravení špatného dojmů, který po sobě zanechala první verze restitučního zákona, v níž přišli zkrátka mnozí čestní čeští emigranti. A to je škoda. Neboť tito lidé, kteří by jinak v souvislosti se svým majetkem asi přijížděli do Čech a na Moravu častěji, teď budou hledat jiná „povyražení“ a hlavně asi také někde jinde. A je podivné, že tato skutečnost nechává dost chladné politické představitel země, která jinak tolik stojí o to dostat se co nejdříve do sjednocené Evropy, kde pojmy jako „státní občanství“ a „trvalý pobyt“ už dávno lidem nebrání vlastnit něco i v té zemi, v níž třeba právě nežijí a jejímiž občany přímě nejsou.

R. Ernest, Amsterdam

„Chcete se stát Nizozemcem?“

(překlad informace Ministerstva Spravedlnosti)

•Poznámka redakce: Překladatelka nemá nic proti emancipaci, ale pro přehlednost ponechala žadatele o příslušnost v mužském rodě.*

Žádost o naturalizaci aneb jak získat nizozemskou příslušnost

Chcete-li se stát Nizozemcem, můžete si podat žádost na Ministerstvu spravedlnosti.

Předem se však musíte seznámit se všemi „pro“ a „proti“, která s vaší žádostí souvisí.

Podmínky k podání žádosti o nizozemskou příslušnost:

1. Jste-li plnoletý (18 let, nebo nabyli-li jste plnoletosti uzavřením manželství)

2. V době, kdy o příslušnost žádáte, bydlíte alespoň 5 let bez přerušení v Nizozemí.

Tato podmínka neplatí když:

2.1. jste alespoň tři roky nepřetržitě ženat s toutéž nizozemskou občankou, nebo žijete-li ve společné domácnosti s neprovdanou nizozemskou občankou.

2.2. žijete-li celkem 10 let nebo déle v Nizozemí, ale váš pobyt byl přerušen, protože jste žil v jiné zemi, ale v každém případě žijete poslední dva roky nepřetržitě v Nizozemí.

2.3. v době vaší plnoletosti jste se doznáním nebo podle zákona stal dítětem Nizozemce, žijícího v Nizozemí, v Antilách nebo na Arubě; nebo jste byl Nizozemí adoptován rodiči, z nichž alespoň jeden je Nizozemec.

2.4. Jste-li původem Nizozemec.

3. Proti vašemu pobytu na dobu neurčitou nejsou (v Nizozemí, v Antilách nebo na Arubě) žádné námítky.

POZOR!

I když splňujete všechny výše uvedené podmínky, mohou být k vaší žádosti určité výhrady a na jejich základě může být vaše žádost zamítnuta, jestliže:

a) Jste se nesžil s nizozemskou společností, nemluvíte dostatečně nizozemsky anebo jste ženat s více než jednou ženou

b) Jsou určité námítky vůči vašemu pobytu na dobu neurčitou (v Nizozemí, v Antilách nebo na Arubě).

c) Existuje podezření, že byste mohl vašim pobytem ohrozit veřejný pořádek, bezpečnost království,

narušit dobré mravy nebo lidské zdraví.

d) Bydlíte v zemi, jejíž příslušnost vlastníte.

Podání žádosti

Splňujete-li výše uvedené podmínky, podáte si žádost o příslušnost na:

het Ministerie van Justitie
Onderafdeling Naturalisatie
Postbus 30112
2500 GC Den Haag

Návod k podání žádosti si můžete vyžádat na Městském úřadě.

K žádosti o příslušnost přiložte čerstvý výpis z registrace rejsníku obyvatel, ve kterém je uvedený, od kdy jste v rejstříku zapsán (potvrzení místa bydliště).

Myslíte-li si, že splňujete podmínky uvedené v bodech 2.1 až 2.4, musíte poslat s žádostí kopie průkazního materiálu. Městský úřad vám tento materiál na požádání vydá. Bez tohoto materiálu se vaše žádost nebude projednávat. Materiál vám bude vrácen. Kopii vašeho povolení k pobytu dokážete, že nejsou námitky proti vašemu pobytu na dobu neurčitou.

Dávejte též pozor na to, zda se na vás nevztahují výhrady uvedené v bodech a) až d).

V případě že ano, bude po prošetření vaše žádost zamítnuta.

Měl jste tedy zbytečně vydání (viz. dále).

Výdaje a poplatky

Poplatek žádosti stojí 500,- nebo 125,- guldenů. Žádá-li váš manžel nebo manželka zároveň, platíte poplatek jen jednou. Není možné žádat o zproštění celého poplatku.

Snížení poplatku

Žádost o příslušnost stojí 125,- guldenů v případě, že váš čistý příjem nebo příjem vašeho partnera není vyšší než podpora pro rodinu stanovená Všeobecným zákonem o sociálních podporách. Máte-li pochybnosti o výši vašeho čistého výdělku, doporučuji vám spojit se s Městským úřadem. O snížení poplatku si můžete písemně požádat na Ministerstvu spravedlnosti. K žádosti o snížení poplatku přiložte potvrzení o příjmu a majetku.

Městský úřad musí toto potvrzení zkontrolovat a podepsat. Tím zamezíte zbytečně vysokým nákladům spojeným s žádostí o příslušnost.

Žádost a všechny doklady pošlete zároveň, tím se její vyřízení jen urychlí!

Poplatek musíte zaplatit do tří měsíců od data, kdy Ministerstvo spravedlnosti poslalo potvrzení, že vaši žádost obdrželo.

Vaše žádost se začne vyřizovat poté, co jste zapla-

tili poplatek a tento byl na Ministerstvu spravedlnosti přijat.

Vyšetření Městským úřadem

Po obdržení poplatku se vaše žádost pošle starostovi vašeho místa bydliště. Budete pozván k pohovoru. Tento pohovor je zapotřebí k posouzení vaší žádosti. Starosta potom svůj posudek pošle spolu se všemi doklady zpět na Ministerstvo spravedlnosti. Potom bude dále posuzováno, zda splňujete všechny podmínky k nabytí nizozemského občanství. Jestliže všechny podmínky splňujete, bude vše předloženo královně. Od Ministerstva spravedlnosti dostanete zprávu, jak bylo o vaší žádosti rozhodnuto. Zprávu dostanete v každém případě, i když bude rozhodnutí negativní, ale poplatek zpět nedostanete. Zákon stanoví, že Ministerstvo spravedlnosti musí do jednoho roku po podání žádosti poslat rozhodnutí. Tento termín může být dvakrát o půl roku prodloužen.

Nezletilé děti

Vaše nezletilé děti, které s vámi v Nizozemí žijí, dostanou za určitých podmínek příslušnost společně s vámi. Jedna z těch podmínek je ta, že děti musí být hlášeny jak na Městském úřadě, tak u cizinecké policie. Děti, které s vámi v Nizozemí nežijí, nemohou příslušnost spolu s vámi dostat. Společná příslušnost vašich dětí je též součástí pohovoru na Městském úřadě.

Co se stane s vaší dosavadní příslušností?

Získám nizozemské příslušnosti může mít vliv na udržení nebo ztrátu vaší nynější příslušnosti. Existují tři možnosti; která z nich bude platit pro vás, záleží na příslušnosti, kterou vlastníte teď:

1. Vaše nynější příslušnost mizí automaticky.
2. Můžete si vybrat, zda se zbavíte nebo nezabavíte nynější příslušnosti.
3. Země, ze které pocházíte, nedovoluje zbavení se původní příslušnosti.

V současné době si svou příslušnost můžete můžete zachovat, jestliže země, jejíž příslušnost vlastníte, dvojitou příslušnost připouští.

Vlastnictví více než jedné příslušnosti může mít pro vás výhody a nevýhody. Proto si všimněte následujících bodů:

- Všeobecně je možné vlastnit více cestovních pasů. Může se však stát, že země, odkud pocházíte, nebude brát zřetel na vaši nizozemskou příslušnost.

Příklad: Během vašeho pobytu se v zemi, jejíž příslušnost vlastníte, dostanete do problému. Je možné, že nizozemskému vyslanectví nebo konsulátu budou činy překážky při vaší ochraně, na kterou má každý Nizozemec pobývající v zahraničí, právo.

- Vlastnictví více než jedné příslušnosti může

způsobit problémy při plnění vojenské služby v zemi, ze které pocházíte. Dále problémy na poli osobního a rodinného zákona (např. při uzavírání sňatku, při rozvodovém řízení, u práva na jméno) a při dědictví.

Abyste nebyli nepříjemně překvapeni, bude nejlepší, když se v této věci obrátíte přímo na úřady země, ze které pocházíte, nebo na vyslanectví, konsulát anebo na organizaci, která se zabývá menšinami.

Změna adresy

Změnu vaší adresy můžete podat pouze písemně na Ministerstvo spravedlnosti:

Ministerie van Justitie
Onderafdeling Naturalisatie
Postbus 30112
2500 GC Den Haag

Další informace poskytnete:

Onderafdeling Naturalisatie
denně od 9 do 12.30 hodin, pouze v důležitých případech.

Chcete-li dostat více exemplářů s touto informací, můžete navázat kontakt s:

directie Voorlichting van het Ministerie van Justitie,
afdeling servicevoorlichting,
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Přeložila Líba van Dijk

POZNÁMKA REDAKCE:

Od 1. dubna t. r. je zákon o cizincích upraven. Je upraven tak, že málokterý pracovník na cizinecké policii podá jednoduchou a stejnou odpověď jako jeho kolega. Pracovníci cizinecké policie sami zákon přesně neznají. Zákon je příliš obsírný a nesrozumitelný.

Zjistila jsem, že má-li nějaký cizinec v plánu v Nizozemí pracovat, léčit se nebo se do Nizozemí odstěhovat z jakéhokoli důvodu, musí si o povolení k pobytu žádat už na nizozemském vyslanectví v zemi, ze které pochází.

V případě uzavírání sňatku nevím, zda toto platí pro všechny snoubence, kteří chtějí uzavřít sňatek s Nizozemcem, jehož hrubý měsíční příjem nedosahuje minima (t. j. kolem 1900,- gld.).

V případě, že Nizozemec tohoto příjmu nikdy nedosáhne, nemá jeho partner (ka) nikdy právo získat nizozemskou příslušnost, i kdyby žil (a) v Nizozemí sto let. Ale každý cizinec může pobývat jako turista tři měsíce v Nizozemí a to naprosto bez problému.

Ale doporučuji na vše se přesně zeptat, protože se můj stát 7P v klížděm městě nracinii" ипжк

Líba van Dijk

Historické setkání v Praze

V Praze se 17. června uskutečnilo setkání skupiny šedesátníků, kteří před půl stoletím společně prožili řadu měsíců v nepředstavitelně těžkých životních podmínkách v koncentračním táboře Birkenau, části pověstné Osvětimi. Právě před padesáti lety opustili tito tenkrát mladí birkenauští hoši své rodiče, sourozence, příbuzné a přátele několik dní předtím než tito zahynuli v plynových komorách v noci z 11. na 12. července 1944. Bylo nám tenkrát mezi dvanácti a šestnácti lety, Mengele nás vybral přes devadesát z těch, kdož se dostavili k selekci. Byli jsme vybráni, abychom v nedalekém mužském táboře B II d vykonávali různé práce poslíčků výše postavených vězňů, anebo i esesáků, anebo aby-

chom ve skupině převáželi na vozíku různé věci z místa na místo. Byli jsme tenkrát mladí a chtěli se nám žít. Žili jsme z dne na den ve stínu plamenů krematorií, obklopeni ostatními dráty nabitými elektřinou, střežení vojáky na střílnách a přesto jsme nepřestali doufat, že se vše jednou změní a že tyto útrapy přežijeme.

Naše naděje nás neklamala. Sešli jsme se po padesáti letech se ženami, dětmi a někteří i s vnuky. Přijelo nás na židovskou obec pražskou v Maislově ulici kolem třiceti z téměř padesáti, kdož válku přežili. Řada z nás v průběhu let zemřela, někteří onemocněli a nemohli přijet, jiní neměli na cestu finanční prostředky.

17. června v 10 hodin dopoledne bylo slav-

nostní zasedání zahájeno. Promluvili na něm řečníci z České republiky i ze zahraničí. Následoval společný oběd v restauraci. Ve 14 hodin byla naše skupina přijata předsedou českého parlamentu dr. Milanem Urdem. Měli jsme možnost klást otázky, na které pohotově odpovídal.

V sobotu 18. června jsme jeli do Terezína. Navštívili jsme Malou Pevnost, Museum Ghetta a prošli se bývalým ghettem. Vynořila se nám řada vzpomínek zejména při prohlídce musea umístěného v bývalém domově mládeže L 417, v němž řada z nás bydlela. Tři následující dny se naše skupina uchýlila do pensionu Mlýn v Kamenném Přívoze na Sázavě. Tam jsme měli

možnost spolu pohovořit v intimnějším kruhu, podnikat procházky v krásných lesích v bezprostředním okolí, zazpívat si společně u táboráku, spolu zavzpomínat, zasmát se i zaslzet.

Ve středu 22. června jsme společně jeli autobusem do Osvětimi a do Birkenau. Přenocovali jsme v Ostravě a ve čtvrtek ráno jsme vyjeli do Polska.

Většina z nás byla v Birkenau a v Osvětimi poprvé od osvobození, tj. po padesáti letech.

Nejprve jsme krátce zajeli do základního tábora v Osvětimi, jenž je dnes upraven jako muzeum. Prošli jsme se po tomto historickém místě, v němž někteří z nás za války krátce pobýli. Pohled na hromady bot, brýlí, či kufrů vyvolal v nás děsivé vzpomínky a mnozí z nás se neubránili slzám. Nejtřesnější bylo setkání s troskami baráků a krematorií v Birkenau. Měli jsme dojem, jako bychom navštívili trosky minulosti zarostlé vysokou trávou. Stěží jsme mohli rozpoznat hranice jednotlivých táborů a mnohé jsme museli ve vzpomínkách rekonstruovat. Po celou dobu nás provázela belgická a americká televizní skupina. Někteří z nás měli s nimi delší rozhovory. Česká televize byla přítomna jen v Praze při zahájení našeho setkání.

Po návratu z Osvětimi se někteří z nás ještě setkali s někdejšími spoluvězni dětského bloku 417 v Terezíně. Sešli jsme se v Praze s naším bývalým vychovatelem Arnem Erbanem, který přijel s chotí z Miami. Bylo to dojemné setkání a měli jsme si o mnoha společných zážitcích z minulosti co vyprávět. Sešli jsme se jako staří přátelé se společnou minulostí. Půl století nestačilo na to, abychom zapomněli na společná traumata a abychom nenašli cestu k sobě navzájem, přestože každý z nás žil po válce v různých zemích a v rozličných společenských a životních podmínkách.

Rozjížděli jsme se postupně z Prahy a z České republiky obohacení mnoha nezapomenutelnými dojmy z našich historických setkání.

Dr. Jiří Diamant, Heiloo, Nizozemí

DRUHY PSYCHOTERAPIE

Dr. M. Kabela

Jak jsem již v prvním čísle slíbil, chci pokračovat v pojednání o psychoterapii. V tomto čísle najdete psychiatrický popis jedné - hypotetické - pacientky.

Zvolil jsem příklad jedné české emigrantky, abych se zmínil o transkulturních aspektech psychoterapie. V příštím čísle budete na základě tohoto případu informováni o různých psychotherapeutických možnostech, jako psychoanalitické, behaviorální, relační terapii atd.

Náš pacientka

Paní Prchalová, 36letá stavební inženýrka se před čtrnácti lety provdala do Holandska. Nedávno se na doporučení svého praktického lékaře přihlásila na psychiatrickou polikliniku jedné nemocnice v Amsterdamu.

Její potíže a příznaky se dají shrnout následovně:

Pacientka má už asi tři roky stupňující se strach ze všeho. Bojí se hlavně, když je sama doma. Ale i chodit ven nebo jít nakoupit do obchodu. Sama vlastně neví, úžko se bojí, je to taková všeobecná úzkost. Když ji někdo v obchodě nebo na poště přepadne, stáhne se ji hrud, má pocit dušení, rozbuší se jí srdce, má strach, že omdlí a není pak schopna vypravit ze sebe ani slovo. Často se bojí, že je nemocná. Když jí rozbolí hlava hned si myslí, že má nádor v hlavě. Tím se nemůže dobře soustředit na práci, když vůbec nějakou má.

Protože je často mrzutá, napjatá a nervózní, nesnáší se dobře ani s manželem, poslední dobou se spolu hodně hádají.

Ráda by vydělávala, protože manželův nízký plat úředníka jim nestačí. Cítí se tedy nešťastná, protože je málokdy požádána o placený překlad.

Její maminka v Čechách je nemocná, její sestra bydlí od maminky daleko a nemůže se tedy o ni dobře starat. A pacientka nemá peněz nazbyt, aby mamince finančně pomohla. Z toho důvodu se cítí špatnou dcerou.

Nikdy si dobře v Holandsku nezvykla, i když už zde dlouho žije a s manželem mají dobré holandské přátele. Čím déle zde je, tím více se soustřeďuje hlavně na české přátele a známé a často se sžírá touhou po domově.

Snad i díky této ambivalenci, tedy snaze zachovat si vlastní českou identitu (přání nejraději žít v Čechách) a zároveň cítit se doma v holandské společnosti, se zde pracovně neuplatnila. Bohužel si nevybrala studium, se kterým by na zdejších pracovním trhu měla více možností.

Pacientka nebyla dosud psychologicky nebo psychiatricky léčena.

Biografické pozadí a vývoj její osobnosti by se daly stručně shrnout následovně:

Někdy je nutné začít opravdu od začátku a ten ležící hluboko v minulosti.

Svatojiřského Kláštera a uměleckých děl Obrazárny Pražského Hradu.

V kapitolách o zahradách Pražského Hradu se pracovník Ústavu dějin umění České Akademie věd dr. Ivan Muchka rozepisuje o stavebních památkách, jež tvoří nedílnou součást areálu Pražského Hradu. Letohrádku královny Anny, hradní Míčovně a Jízdnárně a k nim přilehlým zahradním prostorům. V závěrečné části knihy se pak dr. Ivan Muchka zabývá některými dalšími profánními stavebními památkami, mimo jiné historií Lobkovického paláce a Zlaté uličky.

Nedílnou součástí knihy tvoří 250 nádherných, vysoce funkčních a informativních barevných fotografií, pořízených výlučně pro tuto publikaci dvěma českými fotografy Milanem Huckem a Barborou Huckovou. Prostřednictvím jejich unikátních fotografií, které jsou doprovázeny krátkými, ale velice informativními texty, má čtenář možnost - na této umělecké a profesionální úrovni vlastně poprvé - nahlédnout do méně známých historických i současných prostor Pražského Hradu, mimo jiné i těch, které v době komunistického režimu pro širokou veřejnost bývaly zcela tabu. Čtenáři Nizozemských Listů si tuto publikaci o Pražském Hradu v holandské řeči mohou obědnat v nakladatelství Shuyt en Co. prostřednictvím kupónu, který v tomto čísle otiskujeme. Kniha „Praha - Hrada jeho umělecké památky“ je samozřejmě vhodná nejen pro české v Holandsku žijící milovníky památek Pražského Hradu, ale jistě i pro jejich holandské známé a přátele, kteří krásu Hradčan už také podlehlí.

starší ze tří dětí. Její otec byl malý sedlák, a protože bratr také studoval, bylo to pro rodiče finančně velké zatížení. Matka vyprávěla jak nejednou pan učitel nechal po ní otci vzkázat, aby mu donesla máslo, vejce, kuře i jehně. Cítila se při tom nepříjemně, protože tušila jaké je to pro otce velké zatížení. Proto byla ráda, když si na prázdniny (v době ekonomické krize před 2. světovou válkou) našla zaměstnání jako sekretářka u jednoho notáře. Velmi dobře a rychle se u něj zapracovala; protože byl alkoholik, vedla celý úřad v brzké době sama a notář jen občas něco podepsal.

Do školy se už po prázdninách nevrátila. Nejen že si dobře vydělala, měla v obci i dobré postavení, přátelila se místními intelektuály. Zde poznala také svého muže, který se zaučoval na jiném úřadě.

Rychle se provdala a otěhotněla. Tenkrát si neuvědomila, že se bude po celý život cítit méněcenná, protože si nedodělala maturitu. Co se vzdělání týče, vlastně nepatří do kruhu přátel svého muže.

Ale snažila se takto chovat, chodit do divadla, na plesy. Byla emocionální, srdečná ale citově jaksi nevyrovnaná a nejistá. Dějala vše na oko, jen aby se údem zalíbila, aby jí akceptovali a aby si jí vážili.

Pacientka nikdy nevěděla, co matka opravdu cítí, jaký má názor, nebo zda chce jen dělat dobrý dojem na druhé. Pro matku bylo hlavně důležité, aby její dcera byla přinejmenším stejně hezky oblečená jako její kamarádky.

Pacientka a matka měly intenzivní citový vztah, ale pacientka se často cítila „laskou“ matky příliš zahrnutá. Dcera - naše pacientka - byla pro matku jedna z příčin nedodělaní školy, provádáním se v mladém věku. Snad podvědomou „agresi“ vůči dceři chtěla matka utlumit (zase nevědomě) přehnanou starostí a materiálním zaopatřením dcery.

Z raného dětství je snad důležité zdůraznit, že se rodiče několikrát přestěhovali, což nepřispělo k získání pocitu jistoty. Je možné, že pacientka těmito negativními zkušenostmi z mládí snáší špatně dnešní odluku od domova. Její ambivalence je zapříčiněna také tím, že žila několik let ve větším městě a nakonec se vrátila do svého původního malého městečka. Její matka brala tento návrat jako degradaci, cítila se „povyšena“ nad ostatními „vesničany“ a rodina žila dost izolovaně. Protože měli malý byt, nezvala si pacientka kamarádky domů. Hrála si po škole většinou doma se sestrou.

V mládí byla obézní, což nepřispívalo k normálnímu „zdravému“ styku s dětmi ve škole. Jako šplhoun, tedy záčka s výborným prospěchem, dávala druhým spíše příčinu k závisti a odporu než k obdivu. Ani na vysoké škole se nezapojila do studentského života. Omezila se na styk se dvěma kamarádkami-studentkami, s kterými bydlela na pokoji.

Později nějaký čas pracovala v jednom stavebním podniku. Protože kvůli zaměstnání nerada změnila bydliště a nechtěla dojíždět do práce, rozhodla se učít na jedné střední stavební škole. Jako profesorka se cítila často napjatá, stěžovala si na studenty, že jen zlobí a neposlouchají, také styk s kolegy byl povrchní. Během schůzí profesorského sboru si netroufala nic říct a také ve spoečnosti byla stydlivá...

Se svým holandským manželem se seznámila, když byl v Čechách na dovolené. Její rozhodnutí vdát se do ciziny se může vidět jako podvědomý „útek“ z tehdejšího stresu a také jako snaha osamostatnit se od matky.

S manželem se viděli jen krátce během jeho návštěv a neměli tedy dost příležitosti se před sňatkem dobře poznat. Až po přestěhování do Nizozemí poznala, že manžel je velice uzavřený, introvertní a nudný. Po příchodu z práce ho uspokojí přečíst si noviny, starat se o své akvárium a občas se projít po vesnici. Snad očekávala od něj stejně „porozumění“ jako dříve od matky, u které si mohla do nekonečna stěžovat na všechny denní potíže a zklamání. Jemu se to ale zdá malicherné a na její problémy nemá náladu. Ona mu zase vyčítá nezáměr o ni, že už ji nemá rád a jejich hádky se stupňují.

Tchyně často kritizovala její přecitlivělost. Proto jí vůbec nesnášela, na jejich hádky pacientka reagovala teatrálně. Například utekla z domu a toulala se po ulicích.

Navíc těžce snášela, že se zde pracovně nemohla uplatnit a musela sedět doma u synka. Když začal chodit do školy, nudila se doma ještě víc. Měla dojem, že Holanďané neměli velkou důvěru v její odbornou kvalifikaci. Nejednou, když se ucházela o práci, se zaměstnavatelé s údivem ptali, jak je to možné, že jako žena si zvolila technické studium. Teprve v posledních desetiletích se totiž v Holandsku žena snadněji akceptuje v tradičně „mužských povoláních“. Mimoto je způsob stavby na písčité, nepevné holandské půdě zcela jiný než v Čechách. Protože se nemohla v Holandsku uplatnit ani jako profesorka na stavební škole, vystudovala na univerzitě češtinu a snažila se doma pracovat jako překladatelka. Občas dostala nějaký překlad, ale výdělek nebyl víc než kapesný.

Indikace psychoterapie; jaký druh psychoterapie je pro pacientku nejlepší?

Psychiatri si může vybrat z několika druhů psychoterapie. Při své volbě je ovlivňován jak druhem problémů pacienta samého, tak druhem terapie, která tyto problémy specificky léčí, tak i praktickými možnostmi. Jaké možnosti má pacient sám? Je teď schopen se pomocí psychoterapie léčit, může se teď na systematické rozho-voji soustředit, není příliš zatížen aktuálními - sociálními ■ problémy nebo krizovou situací, má pacient dostatečnou inteligenci, dostatečnou motivaci a pro psychodynamickou (psychoanalytickou) terapii také schopnost introspekce?

Na volbu léčby má také vliv jaké formy psychoterapie psychiatri sám dobře ovládá nebo jestli má možnost předat pacienta kolegovi, například psychologovi, který specifickou terapii může realizovat.

Než začne psychoterapie...

Psychiatri si nejdříve musí udělat odborný úsudek o každém novém pacientovi, o druhu a vážnosti potíží a příznaků, jejich příčinách, o celé životní situaci pacienta, o jeho psychickém vývoji, jeho dětství a charakteru

Na základě těchto poznatků zváží postupy léčby. Při jeho volbě terapie počítá m. j. se schopností introspekce, dostatečné inteligence a motivace atd. (o kterých jsme se zmínili již v minulém čísle NL).

Ne vždy řekne pacient vše podstatné v prvním rozhovoru, psychiatri potřebuje často několik rozhovorů, abych pacienta lépe poznal. Ze zkušeností také víme, že někdy se ty nejhorší problémy vyřeší po několika rozhovorech a pak už pacient není pro další terapii motivován.

V případě naší pacientky by bylo v první fázi léčby vhodné obšírně srno jejím strach a nejistotě hovořit aby tak všechno nahromaděné napětí vyslovila, tím by si ulevila. Popřípadě by mohla nějakou dobu používat léky pro utišení nervů a potírání strachu, tedy tranquilizéry (benzodiazepiny). Vedle blahodárného účinku mají tyto léky někdy i negativní důsledky: pacient (o nich mnoho očekává a sám se nepříčinuje o zlepšení) Také si na ně může časem zvyknout a těžko bez nich už může žít. Odvyknutí mu pak zapříčiní jeho nové problémy. Utišení psychiatriem a pobídnutí vlastní silou prot strachu bojovat, hledat rozptýlení atd. mívají časté dobrý účinek.

V dalších rozhovorech bychom mohli s pacientkou mluvit o její specifické situaci emigrantky, která zapříčinuje také určité dnešní problémy. Problémy emigrantů se zabývá takzvaná transkulturní psychiatrie. Pacientka by si například lépe mohla uvědomit, proč vlastně z Čech odešla, že její snaha se konečně osamostatnit, vybudovat vlastní život, utéct od tehdejších problémů apod. hraje roli při jejím rozhodnutí opustit vlastní zemi.

Člověk často idealizuje to, co ztratil, nebo co nemá.

Když přijede na dovolenou k mamince, je tam během krátké návštěvy samozřejmě vše pěkné a milé.

Je nutné, aby pacientka viděla více realistiky jak to, co ztratila (domov), tak její dnešní svět.

Žít v ambivalenci (nerozhodnosti, nejasnosti, tedy v jakési dočasnosti) je velmi těžké a může časem zapříčinit i psychické poruchy. Psychiatri se snaží pacientovi pomoci tou ambivalencí vyřešit, snaží se přivést pacienta k rozhodnutí, kde žít, a pak za svým rozhodnutím stát, tedy necítit se jen politováníhodnou obětí osudu, ale vzít aktivně svůj osud do rukou. Situace emigranta, „život mezi dvěma kulturami“, se dá přirovnat k sezení na dvou židlích nebo k situaci na mostě. Někdy není možné se pro jeden břeh rozhodnout. V tom případě se člověk musí snažit vytvořit v dané situaci pro sebe co nejoptimálnější životní prostředí. Rezignace v sebelítosti a v pasivitě vede jen k narušení sebedůvěry, depresi a jiným negativním psychickým následkům. Tato specifická situace emigranta má jak nevýhody, např. po (na) rušení identity, vnímání nepříjemných vlivů nového prostředí (např. cizích zvyků, stravy, počasí atd.), tak určité výhody. Emigrant má např. větší možnost výběru, může si např. z každé kultury přivlastnit jen to, co mu osobně vyhovuje, má širší „obzor“, ovládá více řečí atd.

Jedna z možností emigranta, jak vyřešit problém patologické touhy po domově (nostalgie, Heimweh) je lépe se integrovat v novém prostředí. Soužití s novým prostředím probíhá dle několika psychologických fází. Po příchodu do nové země se emigrant často ocitne v tak zvané fázi alarmu neboli kulturního šoku a počáteční orientace v novém prostředí. Následuje fáze adaptace, potom integrace až nakonec asimilace. Každé období se vyznačuje určitými psychologickými problémy a způsoby hledání řešení. Harmonické soužití s novou zemí se často neuskutečňuje v jednom životě, ale je to proces, který si vyžaduje generace!

Jak z různých studií o uprchlících a emigrantech je známo, skrývá se za jejich hlavními důvody k opuštění vlasti často ještě celá řada jiných. Uprchlík nebo emigrant si mnohokrát není o nich ani dobře vědom, nebo si je nechce přiznat. Tyto studie ukázaly, že čím méně byl emigrant s vlastní zemí spojen, čím méně osobních a sociálních svazků v zemi svého původu měl, tím snadněji se k odchodu rozhodl. Např. mnoho holandských emigrantů v Kanadě v letech padesátých a šedesátých mělo zrzavé vlasy, které tenkrát byly často důvodem k pocitům méněcennosti a sociální segregaci.

Člověk může změnit zemi, ale nezmění tím sebe samého. Jeho minulost, jeho charakter atd. si vezme pěkně s sebou, není možné začít zcela nový život jinde. Jsou-li např. charakterologické nedostatky příčinou jeho problémů, musí je člověk doma (např. pomocí psychoterapie) vyřešit a neutéct před těmito problémy do jiné země.

Před emigrací si člověk často idealizoval novou zemi. Snad ztratil emigrací mnohé ze starých problémů, ale bude konfrontován novými. Jako profesorka na střední průmyslové škole měla pacientka doma dobré sociální postavení; v její nové zemi jí její studium a zkušenosti nejsou nic platné. Zkušenosti s terapií akademiků nám však ukázaly, že ti, kteří v zaměstnání nebo hledání práce neuspěli, jsou často nejisté, ostýchavé osoby, nebo mají jiné charakterové „slabiny“. Vyřešením těchto charakterových nedostatků se může i integrace v nové zemi zlepšit.

Několik rozhovorů s manželem může vést k zlepšení vzájemné komunikace a jeho podpoře při integraci.

Až po této psychiatrické terapii se může pacientka lépe rozhodnout, zda chce začít opravdovou psychoterapií, „pracovat“ nějaký čas na sobě samé a věnovat této psychoterapii dostatečnou energii a čas. S psychiatriem si pacient o možnostech a důsledcích psychoterapie může pohovořit a potom se spolu o formě psychoterapie rozhodnout. O tom však přistě.

BRNO A DROGY

S MUDr. J. Novotnou, ředitelkou Brněnské Psychiatrické léčebny hovoří M. Kabela

S jakým cílem jste, paní doktorko, přijela do Holandska?

Chtěli jsme se seznámit s možnostmi, ale zejména s praktickým prováděním preventivních protidrogových programů, včetně programů zaměřených na prevenci AIDS na základních, ev. na středních školách. Zajímá nás ale také systém a propojenost péče o závislé osoby. Měli jsme také vytýpat pracoviště pro odbornou 14denní stáž našich terapeutů v Holandsku

Přálo nám štěstí, protože v době našeho zájmu byl na návštěvě v Brně pan Leo Kliphuis z Gemmentelijke, Geneeskundige en Gezondheidsdienst z Utrechtu, který naší prosbě okamžitě a velmi ochotně vyhověl a sestavil pro nás zajímavý program pro dny od 20.6. do 24. 6. 94.

V Brně se snažíme budovat síť pomoci závislým osobám, včetně preventivních center, proto jsme chtěli konfrontovat náš záměr s tím, co se osvědčilo v Holandsku.

Jaké problémy s narkomany máte dnes v Brně a jak se jim snažíte pomoci?

Asi od r.1972 se objevilo zneužívání těkavých látek (tolulen, aceton, benzen aj.), které způsobilo smrt mnoha mladých lidí. V roce 1980 se v našem regionu (město Brno a okolí) začal zneužívat i. v. aplikovaný codein - vyrobený rozpuštěním kompositů analgetik. Od r. 1984 se zneužívá z léků vyrobený metamfetamin. Módní je také kouřem marihuany, zneužívají se nejrůznější medikamenty. V současné době k nám lychle proniká LSD, heroin, extáze a všechny ostatní návykové látky, které jsou zneužívány všude v Evropě. Předpokládá se, že tyto látky budou k nám zpočátku transportovány zdarma, se potvrzují.

Stát v minulosti neměl zájem na cílených preventivních programech a proto chybí možnosti adekvátní pomoci, včetně léčby. Chceme nabídnout pomoc nejen ve zdravotnických zařízeních, ale také v nestátních organizacích. Přáli bychom si, aby mladí lidé přišli sami, aby měli ke všem nabídnutým službám důvěru, aby se včas informovali nejen oni, ale i jejich rodiče a blízcí. Pro všechnu tuto práci potřebujeme odborníky - jde jen o síť služeb, ale o to obsadit tuto síť lidmi, kteří budou mít znalosti a budou mít tuto práci rádi. Že je jedna z nejobtížnějších, ví jen ti, kteří v oboru pracují.

Kolik platit za autobus

V lednu 1994 jsem nastoupila v Brně do prostějovského autobusu, který jel do Amsterdamu. Protože nemám český pas, zaplatila jsem za jízdenku o 75% více než cestující s českým pasem. (1240,- Kč, resp. 2100,- Kč).

Poněvadž autobus už nejezdí „načerno“, ale má povolení z holandské strany jezdit pravidelně jako linka Prostějov-Brno-Amst.-rodam, podala jsem na holandský dopravní inspektorát stížnost. Bylo mi řečeno, že stížnost je oprávněná a peníze mi byly vráceny. Vyplatil je holandský autobusový podnik, který uzavřel s prostějovským autobusem smlouvu o pravidelné lince. Telefon dopravní inspektorátu: 04750-93149 hr. Van Doom

Helena Orlová

V čem se dá vaše situace srovnat s holandskou?

S budováním sítě pomoci začínáme, začíná práce na systematických preventivních opatřeních a programech.

V minulosti se veškerá péče odehrávala v psychiatrických lůžkových zařízeních a ve specializovaných ordinacích AT (ordinace protialkoholní a protitoxikomanické péče), tedy ve zdravotnických zařízeních - ukázalo se že to není dostatečné.

Finanční prostředky, které vynakládá např. město Utrecht, jsou pro nás zatím nedostupné. Nevýhodou je, že v naší republice se ještě na některých úrovních nebezpečí zneužívání drog podceňuje, včetně škod, které z toho, zejména pro mladé lidi, plynou.

Co vám pobyt v Holandsku přinesl?

Cenné je pro nás seznámení se s jednotlivými formami pomoci, ale zejména nabídnutá možnost odborných stáží pro naše pracovníky, se kterými začínáme v nově vytvořených centrech a terapeutických komunitách.

Navštívili jsme nejrůznější pracoviště v Utrechtu a Psychiatrickou kliniku v Tilburgu. Všude jsme se setkávali s pochopením pro naše starosti a také s nezištným předáváním rad a zkušeností. Vážíme si také i finanční úhrady našeho pobytu v Holandsku.

Jak vám Holanďané při vaší práci pomáhají?

Psychiatrická nemocnice v Brně má, díky krajanům, kteří žijí v Holandsku (dr. Kabela, ing. Navrátil, paní Rausz-Kust, paní Hajtmarová, dr. Chudáček aj.) především úzké odborné kontakty, které využíváme k porovnání našich záměrů v psychiatrii. Mnohé z toho, co je v psychiatrii v Holandsku běžné, nás oslovuje a je pro nás inspirací.

Díky krajanům jsme poznali i mnohé holandské kolegy a instituce, kde máme úzké kontakty nejen v oblasti medicíny, ale i v oblasti zdravotnického managementu. Velmi úzká je i odborná spolupráce s Psychiatrickým centrem Jana Wiera v Tilburgu. Chtěla bych touto cestou poděkovat za celou naši nemocnici všem krajanům-přátelům v Holandsku za všechno dobré, co pro nás udělali.

Cen v zboží a službách v ČR

Jejich nákup nebo objednávkou jsou soukromoprávní smlouvy. To znamená, že dodavatel udělá nabídku a kupec jejím zaplacením tuto nabídku přijme; tím se tato smlouva stane pro obě strany závazná. Pokud výše cen není „in strijd met goede zeden en openbare orde“ je to všechno v pořádku. Tyto ceny, které se v ČR počítají, leží daleko pod normou našich cen zde; to znamená, že nejsou „in strijd met de goede zeden en openbare oorde“.

Pokud se někomu tyto ceny nelíbí, tak je jediné východisko v tom, že tyto nabídky nebude přijímat a platit, jinými slovy, do ČR nebude jezdit.

Tato situace odlišných cen není jinak výjimečná: když například jedete do Hannoveru na veletrh „Hannover Messe“, tak tam platíte mnohem vyšší ceny, než když tam přijedete v jinou dobu

Dr. J. Paroubek

Valach v Bussumu

R. Ernest

V červnu strávil starosta moravského města Valašského Meziříčí pan Mgr. L. Coufal více než týden své dovolené v Holandsku. Přijel na pozvání starosty města Bussum, s nímž má Valašské Meziříčí od roku 1989 družbu. Pan Coufal strávil těch pár volných dní společně se svou ženou a dcerkou v bytě bussumského starosty, který panu Coufalovi dal po dobu jeho dovolené k dispozici celý svůj domek. V tomto domku mne pan Coufal také přivítal, když jsme se domluvili „na kus řeči“.

Pan Coufal mluví tichým hlasem, na uvítanou vypráví, že se ke starostování dostal teprve později, že původně studoval přírodní vědy, empirický způsob myšlení mu však v současné době pomáhá při studiu nejrůznější odborné literatury a ostatních dokumentů, raportů a zpráv s nimiž se ve své funkci denně dostává do styku. K rozvíjení přátelských vztahů mezi holandským městem Bussum a jeho moravským městem došlo podle slov pana Coufala už nějaký čas předtím, než byl v komunálních volbách roku 1990 starostou Valašského Meziříčí zvolen. On sám je v Holandsku na návštěvě již poněkoličká a také starosta města Bossum navštívil Meziříčí již asi čtyřikrát nebo pětkrát, a to jak služebně, tak i během svých dovolených. A pochopitelně, že při takových návštěvách dochází k výměně poznatků a zkušeností. - A tak se ptám na problémy středně velkého českého města jakým Valašské Meziříčí nesporně je a na to, zda družba mezi městy pomáhá některé z problémů řešit. Pan Coufal říká:

„Jedním z největších problémů našeho města jsou finance. Mnoho oblastí z té komunální sféry bylo před rokem 1989 značně zanedbáno, ať už se jedná o budování inženýrských sítí, cest, rekonstrukcí domů atd. To je takový na první pohled zřejmý problém. Druhým, ale stejně významným problémem, který nám dnes komplikuje život je celá řada nejasných, nepřehledných podkladů a to zejména v majetkové oblasti. Dnes u nás máme velké potíže se zjišťováním co komu vlastně patří. Zejména se to týká majetku obce, města.“

S těmito problémy se však bohužel nemůžeme na naše holandské přátele obrátit, neboť s jejich řešením oni by nám asi těžko mohli pomoci. Na druhé straně však v nejbližších týdnech má dojít k výměně tajemníka našeho městského úřadu se sekretářem města Bussum, také přijede vedoucí regionálního plánování, kterému my říkáme městský architekt, čili budeme se pokoušet srovnávat zkušenosti právě v těchto oblastech. V těchto oblastech je možné, srovnávat a podívat se jakým způsobem se v Holandsku staví, jak se vůbec připravuje výstavba, rekonstrukce, jaké jsou k ní potřebné podklady atd.“

Je ve Valašském Meziříčí velký bytový problém?

Tak jistě, jako vůbec všude v České republice. Na druhé straně bych řekl, že je to problém trochu zkršený a to hlavně stávající legislativou, prostě vztahy, které na

tomto poli u nás jsou. U nás je totiž stále poměrně levné nájmené, což nenutí lidi, aby se (odhlédnuto od celkového nedostatku bytů, který nesporně existuje) zajímali o byt, jaký právě potřebují, nebo prostě byt jaký by odpovídal jejich příjmům či možnostem. Takže se stává, že lidé jsou sami dva a mají relativně velký byt, a na druhé straně jsou pak rodiny, které mají děti a které mají malý byt nebo vůbec žádný byt, a které se k těm levnějším bytům nemohou dostat, protože méně početné rodiny nerady ty stále ještě levné byty opouštějí.

A jak je to ve vašem městě s ekonomikou, jaký je u vás průmysl? Rýsuje se nějaká česko - holandská spolupráce i na tomto poli?

Ve Valašském Meziříčí byl elektrotechnický průmysl, sklářský průmysl a průmysl chemický, konkrétně řečeno těžší chemický průmysl, tzv. koksochemie, zastoupený dnes už dobře prosperující akciovou společností DEZA, která je takovým „tažným koněm“ celého regionu. DEZA teď uvedla do provozu dceřinnou společnost, založenou společně s americkou firmou CABOT, která se bude zabývat výrobou sazí, potřebných jak v grafickém tak zejména v gumárenském průmyslu. DEZA saze vyráběla i dříve, ale zastaralými metodami, které značně přispívaly ke znečištění životního prostředí. Problém spolupráce na tomto poli s našimi holandskými přáteli je trochu komplikován skutečností, že Valašské Meziříčí tedy průmysl má, kdežto Bussum prakticky nedisponuje srovnatelnými průmyslovými závody.

Proto se v rámci naší družby snažíme hlavně o to, aby došlo k sprátení co nejvíce občanů českých a holandských, aby se vytvořily přátelské vztahy mezi občany a rodinami. A z toho by se pak měla vyvíjet i spolupráce na jiných úrovních, kupříkladu v oblasti školství. My doufáme že vyjde k výměně žáků a učitelů z našich a jejich škol a že z těchto styků vyplyne i jakási spontánní vzájemná výměna nej různějších zkušeností.

O Holandsko je i na Valašsku opravdu veliký zájem. A naopak Holandsko je pro mnohé z nás zajímavé především proto, že to byla v minulosti země v Čechách málo známá a v mnohém velice od naší vlasti odlišná. Holandsko na mnohé z nás působí jako jedna veliká zahrada, jako jeden veliký krásný park, Holandsko je upravené, ostříhané, zarovnané a je to myslím - objektivně vzato - jeho veliká přednost. Ale na druhé straně nám, Vlachům, tu chybí trochu té divoké přírody, ta krajina s kopci a lesy, tu divokost tady prostě člověk nenajde. Ale já myslím, že i naopak zase Holandany láká k nám právě ta krásná příroda Beskyd, 15 kilometrů od Vlašského Meziříčí leží Rožnov pod Radhoštěm, kam každým rokem přijíždí mnoho a mnoho Holanďanů, kteří u nás zřejmě hledají to, co ve své zemi krajinně a možná i pokud jde o charakter a mentalitu lidí, nenajdou.

Ty charakterové rozdíly tu samozřejmě jsou. Holanďané jsou podle mého názoru daleko spovívavější než Češi a to v mnoha směrech, v každém případě s penězi, které mají k dispozici, tak s nimi v každém směru velice dobře hospodaří. V Čechách je spíš zvykem improvizovat, což však nemá jen negativní stránky. My si stále ještě musíme umět poradit v každé myslitelné situaci, to nás

naučil život uplynulých desetiletích. V Holandsku lidé tuto potřebu improvizovat neměli, a proto toto „umění“ tolik neovládají. Proto se český návštěvník Holandska vždy znovu podivuje nad tím, že jeho návštěva je pečlivě rozplánována, program je přesně určen a člověk ví co ho tu kterou hodinu čeká. My v Čechách na něco takového nejsme prostě zvyklí, myslíme si, že přemřštěně podrobný program nemá smysl, už jenom proto, že bychom ho asi stejně nedrželi. Když k nám má přijet nějaká holandská návštěva, tak mi jim rozhodně nepošleme napřed rozpis o tom kdy mají snídat a kdy mají obědvat. My prostě, i když jsme žili v tom tak zvaném „plánovaném“ hospodářství, tak jsme vždy byli nuceni hodně a ve všem improvizovat.

Na druhé straně si myslím, že bychom se od Holanďanů mohli hodně učit pokud jde o skutečné podnikání a pokud jde o vybudování takové legislativy, která podnikání umožňuje, ale která současně přispívá i ke spravedlivé sociální politice. Já nechci říci, že u nás žádní dobří podnikatelé nejsou. Jsou. Ale je také mnoho méně poctivých lidí, kterým já říkám „podnikavci“. Já mám někdy takový pocit a obávám se, že ho nemám sám, že se mimo jiné „díky“ těmto podnikavcům vracíme skutečně k tomu kapitalismu těch řekl bych dvacátých, třicátých let. Zatímco ve světě kapitalismus už nabyl, pokud já jsem měl možnost poznat, už poněkud jiných forem, stal se daleko více, řekl bych, sociálním či - chcete-li - solidárním. A toto nám chybí a bude to dlouho trvat, než my se na řadu problémů naučíme dívat poněkud jinými očima. Problém ovšem je, že aby ten kapitalismus mohl být solidární, musí na to také trochu mít. Takže by se dalo říci, že my asi tou „dravou“ fází kapitalismu musíme teď projít, západoevropské země tuto fázi prodělaly už před velkou řadou let, zatímco nás to teprve čeká. Problém je v tom, že k dosažení té fáze je potřeba dosáhnout určité úrovně hospodářské vyspělosti, ale ty čistě ekonomické prvky musí být doprovázeny také prvky morálními, které se dostanou pervně do podvědomí lidí. U nás v Čechách je stále ještě myslitelné, aby se nějaký politik dopustil někdy i dost značných „poklesů“, aby měl prostě nějaký dost velký „průšvih“ a přitom zůstal bez problémů ve své politické funkci. Což tady u vás na západě je asi těžko možné, že? Třeba podezření, že díky své funkci získává takový politik jemu nepříslušející majetkový prospěch. To nám prostě chybí, toto morální citění se jen velice pomalu dostává do našeho povědomí, to je třeba v lidech neustále vychovávat, ale jde to pomalu. Při tom prudkém zvratu roku 1989 zbývalo na tyto aspekty málo času, lidé do sebe v uplynulých čtyřiceti letech vstřebávali něco úplně jiného. Zda se nám podaří toto vědomí do sebe brzo vstřebat, to nemohu jen tak říci. Bohužel u nás dnes u mnoha Udí na prvním místě stojí výlučně jen a jen peníze. A na ty morální hodnoty zbývá jen málo prostoru a myslím, že to jednu generaci „zabere“, než se situace v tomto směru zlepší. Než do nás vejde to povědomí, že peníze zdaleka nejsou všechno, že hodnoty života jako takové jsou mnohem hlubší, třeba i v tom jakém si altruismu, ať už se jedná o sociální politiku vlády, nebo ať už jde o charitativní činnost samotných občanů.

Parlamentní Institut

Parlamentní institut, jako součást Kanceláře poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, slouží pro potřebu poslanců.

Útvar slouží jako nestranná a objektivní služba pro poslance, z čehož vyplývá, že každému poslanci je věnována maximální péče.

O jaké služby se jedná?

1. pravidelné informace dodáváme zájemcům z řad poslanců každý měsíc. Jde o statistické údaje o hospodářsko-sociálním vývoji v České republice, které mají formu stručného měsíčníku „Ekonomicko-sociální monitor“. Zde jsou nejnovější informace o výrobě, obchodu, inflaci, nezaměstnanosti, aktivní politice zaměstnanosti a stavu plnění státního rozpočtu.

2. okamžité informace dodáváme jako odpověď na telefonický či písemný dotaz. Okamžitě poskytujeme odpovědi na jednoduché dotazy v rámci odbornosti pracovníků (ekonomika, sociální situace, právo, parlamentní materiály). Kromě statistických podkladů využíváme i výsledky výzkumů veřejného mínění, které nám pravidelně docházejí z Institutu pro výzkum veřejného mínění, jakož i výsledky jiných sociologických šetření.

3. informační studie a podklady jsou dva druhy materiálů, které vypracováváme na objednávku v dohodnutém termínu nebo z vlastní iniciativy podle legislativních záměrů v Parlamentu. Využíváme i informačních služeb jiných parlamentů. Tyto práce vypracovávají kromě pracovníků útvaru i externí odborníci nebo skupiny odborníků, u zvlášť citlivé problematiky je téma zadáno nezávisle několika specialistům. Jsou zpracovány i překlady textů (většinou pracovních) ze zahraničí.

Zdrojem těchto prací jsou kromě odborné literatury i zahraniční sbírky zákonů, databáze CELEX, JURIX a další, práce získané ze zahraničí a vlastní tvůrčí činnost pracovníků.

Jaké obory jsme obsáhli?

Informace u nás zpracovávají nejspíše oborově omezeny. Dosud jsme poskytli práce zejména z těchto oborů:

- ekonomika, zemědělství, finančníctví
- sociální politika
- bezpečnostní politika
- právní komparatistika
- Parlamentarismus
- ústavní právo
- státní správa a samospráva

Parlamentní institut se snaží svoji práci stále zdokonalovat. Všichni pracovníci si vytvářejí informační základny ve svém oboru, které využívají k aktualizaci informací a k odpovědím na telefonní a osobní dotazy poslanců. Přes některé problémy, způsobené zejména nedostatečným personálním obsazením útvaru (vhodné spolupracovníky stále hledáme, neboť nás je pět: dva právníci, dva ekonomové a asistentka) a tím, že jsme v budově FS poněkud neprakticky drženi, jsme během několika měsíců vytvořily základ výkonné a informační služby, která by mohla být brzo srovnatelná s podobnými útvary v paria-

mentech některých mtnších západoevropských států.

Kromě poskytování informací, které je hlavním účelem existence útvaru, zabývá se středisko dalšími činnostmi, které slouží ke zkvalitnění poradenské a informační služby. Jde zejména o následující práce:

- rozsáhlá korespondence se zahraničními odborníky a výzkumnými službami parlamentů západních a postkomunistických zemí
- účast na mezinárodních konferencích
- účast na projektech meziparlamentních organizací (zejména CERDP)
- spolupráce s řadou knihoven a výzkumných ústavů (i v zahraničí)
- studium odborných publikací
- účast na odborných školeních a seminářích
- zpracovávání seznamů, nástěnků, v budoucnu naplnění databáze v síti

S cílem poskytovat poslancům kvalitní informace a na jejich přání zpracovávat studie, přivítali jsme různé materiály, zaslané nám Spolkem Čechů a Slováků v Nizozemí: „Zdravotnictví v Holandsku“, „Holandsko a my“, „Představujeme Vám Holandsko“, a další monotematicky zaměřené studie. Obdrželi jsme zajímavé zhodnocení zkušeností s euthanasií v Holandsku od pana MUDr. Mirka Kably - očekáváme totiž, že se toto téma stane v České republice předmětem zájmu, podobně jako tomu je v západních zemích. Uvítáme další příspěvky ve formě článků či publikací, směřující k větší informovanosti poslanců o pozitivních zkušenostech ze všech oblastí života v Holandsku. Uvítáme je, jsou-li psány v češtině nebo angličtině - bohužel, překlady, nejen z holandštiny, jsou zde drahé.

A tímto se dostávám i k otázce honorářů za články.

a) navrhneme-li nám autor žijící v Holandsku téma, o kterém by chtěl napsat příspěvek, zjistíme ve výběrech poslanců (výbor hospodářský, rozpočtový, zemědělský, pro sociální politiku a zdravotnictví, výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu, výbor petiční, pro lidská práva, branný a bezpečnostní, ústavně-právní) zda je v současné době o toto téma zájem. Vkladné případy na přání poslance, který si zpracování u autora žijícího v Holandsku přeje, potvrdíme autorovi v Holandsku zpracování a zašleme na autoremu udanou adresu v ČR honorář. Článek by měl mít rozsah maximálně 10 stran strojopisu.

b) nebo autor, žijící v Holandsku, nám může přímo poslat článek, který pokládá za informativní či zajímavý pro českou veřejnost s tím, že bude-li jej moci použít (protože právě dané téma zpracováváme), vyplatili bychom mu na českou adresu honorář. V případě, že bychom dané téma právě nepotřebovali, mohli bychom článek s jeho souhlasem nabídnout k uveřejnění v novinách či časopisech, které by autorovi v případě uveřejnění zaslali honorář.

Tolik stručně k posílání Parlamentního institutu České republiky - případně další dotazy našich krajanů žijících v Holandsku rádi zodpovíme, neboť věříme, že jejich zkušenosti, připomínky nebo příspěvky přispějí k další demokratizaci života občanů České republiky.

Ing. Eva Procházková

Z holandského tisku

Dvouměsíčník **SURPLUS** č. 3, květen/červen 1994 přinesl článek „Čechy leží u moře“ (podle názvu básně Ingeborg Bachmanové) o beletrii českých autorek.

Do roku 1989 nebyla do holandštiny přeložena jediná kniha moderních českých autorek. Článek věnuje pozornost Kantůrkové, Kriseové, Hodrové, Brabčové a Boučkové, jejichž knihy byly v posledních letech přeloženy do holandštiny. Téma Boučkové o neplodnosti je komentováno slovy: „Konečně se česká žena odváží psát velmi osobně a intimně o tomto specificky ženském problému“. Majjan Slob zde také hovoří z Janou Beranovou o její literární tvorbě v holandštině. Jana Beranová říká: „Exulant má dva druhy vzpomínek, jak na život zde, tak i na život ‚tam‘. Symbióza těchto dvou pamětí je důležitá. Nesmíš nechat jedněmi vzpomínkami utlumit ty druhé.“ Poukazuje také na to, jak velký rozdíl je mezi mentalitou lidí, kteří žijí ve vnitrozemí nebo na pobřeží. Lidé na pobřeží mohou snadno opustit zemi, ve vnitrozemí jsou národy často porobeny a jejich historie je dramatická...

Deník **De VOLKSRANT** z 10. 6. 1994 otiskl zajímavý článek „De schrijver Karol Sidon“ od C. Zoon, holandského zpravodaje z Prahy.

Pražský rabín K. Sidon má klasické pozadí moderního českého spisovatele: studium na pražské FÁMU, tvůrce animovaných filmů, práce v rozhlasu a televizi, redaktor literárních časopisů, signatář charty 77, autor divadelních her a románů. V holandském překladu vyšly dvě Sidonovy knihy - „Droom van mijn vader“ a „Droom van mijzelf“.

Ve funkci rabína pražské židovské obce mu však na psaní už čas nezbyvá. Sidon poukazuje na to, že spousta Čechů se dívá na religiozně zaměřenou činnost s nepochopením a jejich averze vůči jiným dosahuje často rasistických forem. „Z průzkumu vyplývá, že Češi nemají rádi Němce, Židy, Poláky, Rusy, vůbec ne Cikány a Slováky. Tento netolerantní postoj jim byl naočkován komunisty a potrvá ještě několik let, než budou Češi schopni se vžít do světa druhých...“

Deník **De VOLKSRANT** z 2. 7. 1994 přinesl článek pod názvem „Tsjechie pakt zigeuners staatsburgerschap af“. Romové v České republice (více jak 100 000) jsou od 1. července t. r. považováni ve své vlastní zemi za cizince. I když se zde narodili a celý život zde bydleli, nepodařilo se jim získat v České republice státní občanství. V zákoně o občanství ČR se říká, že žadatel musí prokázat, že po dobu dvou let měl stálé bydliště v České republice, musí se zřici své slovenské národnosti a dokázat, že v uplynulých pěti letech nebyl trestán. Diskriminace vedená proti Romům („všichni jsou zloději“) je stále otevřenější a nabývá velkých rozměrů. Organizace lidských práv poukazuje na to, že spousta Romů bude svým ilegálním postavením donucena uchýlit se ke zločinu.

Deník **NRC HANDELSBLAD** z 25. 8. 1994 otiskl článek „Dubček ‚mischien op bevel van communisten vermoord‘“. Alexander Dubček, předseda komunistické strany Československa v době Pražského jara v roce 1968 a Piotr Jaroszewicz, předseda vlády Polska v letech 1970 až 1980 bvli v roce 1992 orav-

děpodobně zavražděni sovětskými komunisty nebo z jejich příkazů. Prohlásila to v Praze Galina Starovojtová, bývalá poradkyně ruského prezidenta Jelcina a jedna z iniciátorek plánu vznést obžalobu nad komunistickou stranou Sovětského svazu, jež se však nikdy neuskutečnil. Oba politici souhlasili s tím, že v roce 1992 vystupí v Moskvě před soudem jako svědci. Dubček měl podle Starovojtově vznést nové informace o invazi do Československa v roce 1968 a Jaroszewicz o pozadí invaze Rusů v Afghánistánu v roce 1979. „Pochybují o tom, zda informace o smrti těchto dvou mužů je úplná. Dubček by byl bezpochyby nebezpečným svědkem“, řekla Starovojtová.

Deník **NRC HANDELSBLAD** z 25. 8. 1994 přinesl článek s názvem „Mucha in Praag: veroordeld tot koek en frivole dames“, jehož autorem je korespondent Frits Schaling. Článek je věnován pražské výstavě s názvem Alfons Mucha - Pastely, plakáty, kresby a fotografie.

Pro ty, pro které je Mucha pojmem originálního umělce plakátů se Sarah Bemhardtovou nebo svůdným vílami, bude seznámení s „jiným Muchou“ šokem. F. Schaling si klade otázku: „Jak je to možné, že jeden a tentýž muž tvořil dílo tak odlišné?“ Na kresbách křídou a uhlím, které jsou zde vystaveny, se vůbec nesetkáme s ideálními postavami, jež jsou tak typické pro dobu označovanou La Belle Epoque. Jsou to kresby mající chmurnou tematiku - alkoholista, plačící dívka, dvě mrtvá těla apod... Pozoruhodné pro Muchovu genialitu je také to, že v době, kdy maloval cyklus dvaceti obrazů Slovanská epopěj (po návratu do Čech v roce 1910), stačil ještě navrhovat známky, bankovky, plakáty a jiné věci pro grafický design v „Le styl Mucha“...

Deník **DE TELEGRAAF** z 10. 9. 1994 otiskl zprávu s názvem „Privatisering Tsjechie is eind 1995 voltooid“, jehož autorem je drs. P. van der Tuin.

Česká republika se stává atraktivní zemí pro zahraniční investory. Ing. R. Sabala, náměstek ministra průmyslu a obchodu, uvádí, proč si spousta zahraničních firem vybírá Českou republiku pro zakládání podniků:

1. ČR má velmi levnou pracovní sílu
  2. plná směnitelnost a stabilita koruny
- Minulý týden ing. R. Sabala podepsal v Praze smlouvu, podle níž nizozemský podnik International Business Consultants (IBC) v Hoofddorpu bude spolupracovat s Czech Business Investment Fund (CBIF).

Deník **De VOLKSKRANT** z 16. 9. 1994 přinesl článek „Tsjechische premier duldt geen kritiek op privatisering“.

Šéfredaktor českého deníku Telegraf byl propuštěn, neboť tento list zaujal kritičtější názor k uveřejněné zprávě o bezpečnostních hlediscích privatizace petrochemického průmyslu ministerstva vnitra, v nichž se uvádí že ve vedení petrochemické firmy Chemapol je i dlouholetý agent komunistické rozvědky. Zpráva tvrdí, že v souvislosti s privatizací českých rafinérií jde zejména o mimořádný zájem Ruska na získání rozhodujícího vlivu v petrochemii ve východní Evropě

Vybrala a přeložila D. Kannegieter

Nizozemské listy - časopis Spolku Čechů a Slováků v Nizozemí

Vedoucí redaktor: *Líba van Dijk-Lisová*

Redakční rada: *Dana Braunova, Richard Ernest, Petr Gottlieb, Anna de Jong-Stunová, Mirek Kabela, Dagmar Kannegieter-Hajtmarová, Petr Skokan*

Korespondenční spojení: Stichting Tsjechen en Slowaken in Nederland, Postbus 5002,1802 TA Alkmaar

Bankovní spojení: Rabo-bank číslo účtu: 32 63 62 118 nebo: Postbank číslo účtu: 6065337

Stichting Tsjechen en Slowaken in Nederland, p/a Jupiterstraat 17,1562 WL Krommenie

Roční předplatné 30,- guldenů

Redakce nezodpovídá za obsah podepsaných článků a vyhrazuje si právo příspěvky zkrátit, zaslané příspěvky se nevracejí.